

Varbergs kommun
ks@kommunen.varberg.se

Dnr 40-2010:2594
2011-03-17
1 (3)

Göthriks skola
lars-goran.helgstedt@kommunen.varberg.se

Kvalitetsgranskning av Göthriks skola i Varbergs kommun

Skolinspektionens beslut

Skolinspektionen har granskat undervisningen i engelska i grundskolans årskurser 6-9 i Göthriks skola i Varbergs kommun.

Lärarna skapar en positiv motivation för uppgifter och aktiviteter i undervisningen och lektionstiden utnyttjas huvudsakligen effektivt. Det är dock viktigt att läroplan- och kursplanemålen lyfts fram tydligare i undervisningen så att eleverna blir klara på "vart de är på väg". Det är också viktigt att utvärderingar görs till en naturlig del i undervisningen.

De flesta elever uppfattar att de får den hjälp de behöver. Lärarna redogör för många olika sätt som de använder för att anpassa undervisningen till elevers behov och intressen. Vid lektionsobservationer och i intervjuer visar det sig dock att skolan ytterligare behöver förbättra individanpassningen för både elever som är i behov av särskilt stöd och de som arbetar och inhämtar kunskaper snabbt.

Eleverna på skolan anser i regel att de har stor möjlighet att påverka hur de ska arbeta i engelska, vilket är positivt. Det är dock relativt många elever som inte ser att de har något inflytande över innehållet i undervisningen. Det är därför angeläget att eleverna i större utsträckning blir involverade i planeringen av lektionerna tillsammans med läraren än vad som är fallet idag. Flera elever tvivlar på sin egen förmåga att ta ansvar för sitt lärande på grund av att de inte känner till målen. Därför är det viktigt att syfte och mål med engelskundervisningen tydliggörs och kopplas samman med elevernas rätt till inflytande och möjligheter till eget ansvar. Lärarna är bra på att använda engelska för att kommunicera med eleverna på lektionerna.

Lärarna försöker också på många olika sätt stimulera och uppmuntra eleverna att prata engelska. Det är dock påtagligt att eleverna ofta väljer att svara på svenska.

Rektor måste skaffa sig en större förtrogenhet med undervisningen och ta ett större ansvar för den pedagogiska ledningen av engelskundervisningen på skolan.

Undervisningen i engelska sker idag utan något organiserat samarbete mellan lärarna.

Dessutom är uppföljning och utvärdering på grupp och skolnivå mycket begränsad och eftersatt. Skolan har heller ingen väl fungerande struktur för en likvärdig bedömning av kunskapsresultaten i engelska.

Skolans resultat de senaste åren pekar på att skolan har ett fungerande arbete med särskilt stöd till elever i engelska. Åtgärdsprogram upprättas för alla elever som riskerar att inte nå målen i årskurs 9. Detta sker, vid behov, med stöd från specialpedagogen. Speciallärare/resurslärare deltar i undervisningen i helklass några timmar i veckan för att se till att alla elever som behöver stöd får det. Extra resurser inom språkvalet svenska/engelska ses också som ett sätt att hjälpa elever att nå målen. Skolan erbjuder även läxhjälp vid ett tillfälle i veckan.

Identifierade förbättringsområden och brister

För att höja kvaliteten på undervisningen i engelska bedömer Skolinspektionen att insatser behöver prioriteras inom följande områden:

- Lärarna behöver i högre grad informera och levandegöra kursplanens mål för eleverna samt visa hur innehållet i lektionerna utgår från läroplans- och kursplanemålen
- Som ansvarig för skolans resultat behöver rektorn skaffa sig en bättre förtrogethet med undervisningen i engelska och stärka det interna kvalitetsarbetet. Att i detta sammanhang skapa ramar och instrument för ett systematiskt arbete med uppföljning och utvärdering av undervisningen, på grupp- och skolnivå, är nödvändigt
- Skolan behöver förstärka sitt arbete med att mer involvera eleverna i planeringen av undervisningen i engelska. I detta vill Skolinspektionen erinra att definitionen på undervisningstid är "arbete som planerats av lärare och elever tillsammans och som eleverna genomför under lärares ledning." (Grundskoleförordningen 1. Kap. 2 §)

För en beskrivning av kvalitetsgranskningens resultat och Skolinspektionens bedömningar samt motivering av beslutet se bilagd rapport "Kvalitetsgranskning av undervisningen i engelska i årskurs 6-9 i Göthriks skola i Varbergs kommun."

Uppföljning

Huvudmannen ska senast den 17 september redovisa till Skolinspektionen vilka åtgärder som vidtagits utifrån de förbättringsområden och brister myndigheten identifierat. Om åtgärder ännu inte vidtagits ska huvudmannen ange tidplan för planerade åtgärder och vem som ansvarar för att genomföra åtgärderna.

Redogörelsen skickas per post till:

Skolinspektionen
Att: Dnr 40-2010:2594
Johan Dahl,
Box 2320,
403 15 Göteborg

eller via e-post, till joan.dahl@skolinspektionen.se.

Ange Skolinspektionens diarienummer (Dnr 40-2010:2594) vid kommunikation med myndigheten angående granskningen.

I ärendets slutliga handläggning har utredare Kerstin Haster deltagit.

På Skolinspektionens vägnar

Lena Dahlquist
Enhetschef

Johan Dahl
Utredare/Föredragande

Bilaga:

Bilaga 1	Skolinspektionens rapport, "Kvalitetsgranskning av engelska i grundskolans årskurser 6-9 i Göthriks skola i Varbergs kommun"
Bilaga 2	Sammanställning av svar i genomförd elevenkät i Göthriks skola

Skolinspektionens granskning av undervisningen i engelska i grundskolans årskurser 6-9 i Göthriks skola i Varbergs kommun

Bakgrund

Skolinspektionen genomför en kvalitetsgranskning av undervisningen i engelska i grundskolans årskurser 6-9 under hösten 2010 och våren 2011. Granskningen av Göthriks skola i Varbergs kommun ingår i detta projekt. Övergripande iakttagelser och slutsatser från alla granskade skolor kommer att redovisas i en sammanfattande kvalitetsgranskningsrapport, där också litteraturlista ingår. Mer information om kvalitetsgranskningen finns på Skolinspektionens webbplats (<http://www.skolinspektionen.se/Kvalitetsgranskning/>).

Utgångspunkter i granskningen är huruvida det, i enlighet med läroplanen och den nationella kursplanen, finns en ändamålsenlig och likvärdig lärandemiljö i undervisningen i engelska, som ger alla elever goda förutsättningar att uppnå de kunskapsmål och betygskriterier som finns formulerade för ämnet.

Följande frågeställningar är centrala i granskningen:

- Tillämpar lärarna i engelskundervisningen de nationella målen och riktlinjerna och ges därmed alla elever likvärdiga förutsättningar att nå målen?
- Används särskiljande lösningar i engelskundervisningen (exv. i form av nivågruppering)? Säkerställer skolan i sådant fall elevernas möjligheter att utvecklas optimalt?

Ämnet engelska har delvis andra kunskapsteoretiska utgångspunkter än t.ex. matematik, genom att tillägnande i autentiska situationer och praktisk användning står i fokus, snarare än analys och förståelse. I läroplanen för den obligatoriska skolan (Lpo 94) beskrivs att skolan ansvarar för att varje elev efter genomgången grundskola "kan kommunicera i tal och skrift på engelska". Detta funktionella synsätt präglar även kursplanen i ämnet där det fastslås att "utbildningen i engelska syftar till att utveckla en allsidig kommunikativ förmåga". Ämnets struktur nämns i löpande text men återfinns inte vare sig i Mål att sträva mot eller Mål att uppnå. Emellertid framställs inte sällan på lokal nivå behärskning av språkliga *elements* som ett eget mål snarare än som ett medel att utveckla en funktionell språklig kompetens. Även i den nya kursplanen för engelska, som gäller fr.o.m. 1 juli 2011, betonas den kommunikativa förmågan.

En kort sammanfattning av den bild som framträder av resultaten i engelska är att de allra flesta elever i den svenska grundskolan har goda eller mycket goda kunskaper. Den skillnad som finns mellan elevgrupper, och som i vissa undersökningar visar sig är

Dnr 40-2010:2594
2011-03-17
2 (27)

i tilltagande, är i grunden inte acceptabel men trots detta väsentligt mindre än i de flesta andra, jämförbara länder.¹

Flera studier visar att eleverna inte bara lär sig engelska i skolan utan i högsta grad också förvärvar mycket av sin språkliga kompetens, på sin fritid. I en framlagd doktorsavhandling i engelska vid Karlstads universitet², i vilken bland annat könsskillnader vad gäller språklärande utanför skolan fokuseras, framkommer att pojkar ägnar i snitt 43 procent av den sammanlagda tiden för det som definierats som fritidsengelska, åt dataspel och internet. Motsvarande andel för flickor är 6 procent. Denna skillnad ses som en viktig förklaring till varför pojkarna har ett större ordförråd i engelska än flickorna. Flickorna har emellertid bättre betyg i engelska.

En rapport från Skolverket³ visar att ungefär hälften av alla elever i åk 9 går i nivåindelade grupper. Motsvarande andel i åk 7 och 8 är ungefär var tredje elev. Vanligast är nivåbaserad gruppindelning i matematik, men det förekommer även i engelska. I sin lägesbedömning för 2009 skärper Skolverket⁴ tonen vad gäller nivåindelning och säger att utvecklingen gått mot allt fler särskiljande lösningar och att det inte finns forskningsbaserade belägg för att detta skulle inverka positivt på elevernas resultat. Tvärtom påtalas risken för låga förväntningar samt negativa effekter på elevers motivation, lärande och självbild i grupper med elever som antas ha svårt att nå målen. Förväntningar på eleverna lägger ribban för undervisningen och stimulans mellan kamrater försvinner. Utifrån detta väljer Skolinspektionen att särskilt granska om eventuella särskiljande lösningar ger alla elever möjligheter att utvecklas optimalt.

Grunden för Skolinspektionens bedömningar av undervisningens ändamålsenlighet är de mål och anvisningar som finns i läroplanen och i kursplanen för ämnet. Därför har Skolinspektionen följande huvudfrågeställning i denna granskning: - Tillämpar lärarna i engelskundervisningen de nationella målen och riktlinjerna och ges därmed alla elever likvärdiga förutsättningar att nå målen?

Resultat från granskningen redovisas under fyra huvudrubriker; *Undervisningens genomförande, Elevernas möjligheter att utveckla språk- och kommunikationsfärdigheter, Pedagogisk ledning och kvalitetsarbete* samt *Särskilt stöd i engelska*. Under dessa rubriker redovisas granskningsområden med utgångspunkter i läroplanen och/eller kursplanen. För vissa moment, särskilt de som rör lärarnas förmåga att genomföra en

¹ Bonnet, G. (ed.) *The Assessment of Pupils' Skills in English in Eight European Countries 2002*, European network of policymakers for evaluation of education systems. <http://cisad.adc.education.fr/revue/>

² Sundqvist, P. (2009) *Extramural English Matters: Out-of-School English and Its Impact on Swedish Ninth Graders' Oral Proficiency and Vocabulary*

³ Skolverket (2006a) *Attityder till skolan 2006. Elevernas och lärarnas attityder till skolan*. Skolverket/Fritzes (Rapport 299)

⁴ Skolverket (2009b) *Skolverkets lägesbedömning 2009*. Stockholm: Skolverket/ Fritzes (Rapport 337)

Dnr 40-2010:2594
2011-03-17
3 (27)

ändamålsenlig undervisning har bedömningsgrunder även hämtats från forskning och beprövad erfarenhet.

För att kunna göra sammanvägda bedömningar, är de lektionsobservationer som inspektörerna genomför viktiga inslag. Betydelsefullt är också att samla och beakta information som ges av dem som är verksamma i skolan. Därför genomförs intervjuer med lärare, rektorn och elever. Lärare och elever ges också möjlighet att i enkäter skriftligt redovisa hur de ser på engelskundervisningen.

Beskrivning av skolan

Göthriks skola är en F-9 skola som ligger i östra delen av Varbergs kommun i närheten av Grimeton och Hunnestad. Upptagningsområdet karaktäriseras av landsbygd. Skolan har ca 200 elever och det finns bara en klass i varje årskurs. I skolan finns det 15-23 elever i varje klass. Personalen är organiserad i två arbetslag, F-5 och årskurs 6-9.

Skolans organisation av engelskundervisningen

På Göthriks skola organiseras undervisningen i engelska i helklass. På skolan strävar man efter att all undervisning ska ske i helklass. För de elever som behöver stöd för att nå målen finns resurser i form av specialpedagog/speciallärare och resurslärare. Även i språkvalet svenska/engelska har skolan satt in extra resurser. Skolan erbjuder också läxhjälp vid ett tillfälle i veckan. Detta pass är 60 minuter och kan bland annat användas till engelska.

Elevernas resultat i engelska

Figur 1 Nationella ämnesprov i engelska åk 9, andel (%) elever som nått målen för proven

År	G			VG			MVG			Ej nått målen		
	Samtliga	Pojkar	Flickor	Samtliga	Pojkar	Flickor	Samtliga	Pojkar	Flickor	Samtliga	Pojkar	Flickor
2007	34,6	25	42,9	46,2	50	42,9	19,2	25	14,3	0	0	0
2008	22,7	17,7	20	54,5	64,7	40	22,7	17,6	40	0	0	0
2009	22,7	25	20	59,1	58,3	60	18,2	16,7	20	0	0	0
2010	5,9	0	12,5	70,6	88,8	50	23,5	11,1	37,5	0	0	0

Källa: Skolan egna siffror

Dnr 40-2010:2594
2011-03-17
4 (27)

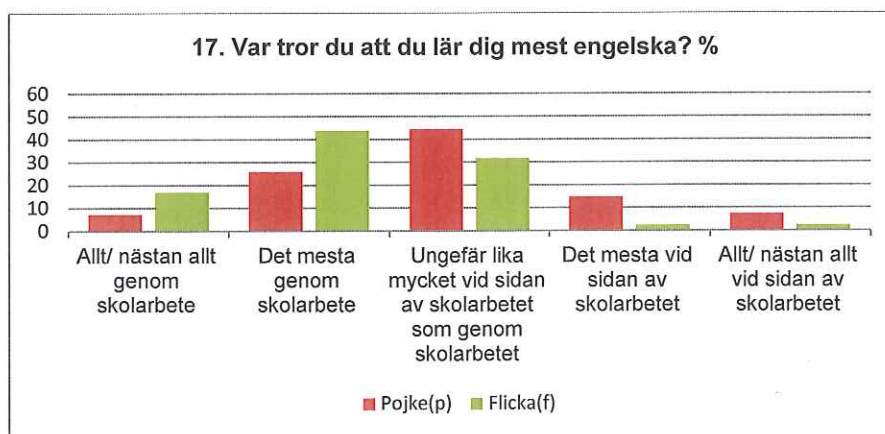
Figur 2 Slutbetyg i engelska åk 9, andel (%) elever som nått målen

År	G			VG			MVG			Ej nått målen		
	Samtliga	Pojkar	Flickor	Samtliga	Pojkar	Flickor	Samtliga	Pojkar	Flickor	Samtliga	Pojkar	Flickor
2007	36	27,5	42	48	45	50	16	27,5	8	0	0	0
2008	18	23,5	20	49,5	47	40	31,5	29,5	40	0	0	0
2009	27	25	30	67,5	75	60	4,5	-	10	0	0	0
2010	11,6	9	12,5	63,4	82	50	23,2	9	37,5	0	0	0

Källa: Skolans egna siffror

Tabellerna ovan visar att de senaste fyra åren har alla elever i årskurs 9 uppnått minst provbetyget godkänt på de nationella ämnesproven i engelska liksom minst godkänt i slutbetyg i årskurs 9. I Skolverkets databas SIRIS visar statistiken vid en jämförelse mellan resultaten på nationella ämnesprov och slutbetyg i engelska att skolan generellt sätter något högre slutbetyg än vad som ämnesproven visar. År 2009 fick 22,7 procent av alla elever som gjort ämnesprovet ett högre slutbetyg än provbetyg. Detta är ca 10 procentenheter högre än riket i genomsnitt.

Figur 3 Fråga 17 i elevenkäten

Figuren ovan bygger på svaren från elevenkäten vilken bevarades av alla elever i årskurs 6-9 på skolan. Svaren visar att de allra flesta elever anser att de lär sig ungefär lika mycket eller det mesta av engelska i skolarbetet. Pojkar tenderar dock att tycka att de lär sig mer vid sidan av skolan än i skolan jämfört med flickor.

I elevenkäten framkommer att datorer används mycket sällan i engelskundervisningen.

Dnr 40-2010:2594
2011-03-17
5 (27)

Motivering till beslutet

På följande sidor ges en beskrivning och en bedömning av den granskade undervisningen i engelska. De grunder och kriterier som använts vid bedömningarna är främst hämtade ur läroplanen för grundskolan och den nationella kursplanen för engelska. För vissa granskningsområden har även exempel på framgångsfaktorer som framkommit i forskning och beprövad erfarenhet använts.

Inspektörernas bedömning av sex lektioner i årskurserna 6-9 redovisas i punktdiagram. Resultat från genomförda intervjuer med elevgrupper, lärargrupp och rektorn kommenteras i löpande text, liksom de två enkätsvaren från enskilda lärare och 71 enkätsvar från elever. I slutet av varje avsnitt finns en sammanfattande bedömning där information från de olika underlagen har beaktats.

A. Lärandemiljö och genomförande

A 1. Trygg och stödjande lärandemiljö

Ur läroplanen för det obligatoriska skolväsendet (Lpo 94):

Eleven ska i skolan möta respekt för sin person och sitt arbete. Skolan ska sträva efter att vara en levande social gemenskap som ger trygghet och vilja och lust att lära.

Varje elev har rätt att i skolan få utvecklas, känna växandets glädje och få erfara den tillfredsställelse som det ger att göra framsteg och övervinna svårigheter.

Läraren ska stärka elevernas vilja att lära och elevernas tillit till den egna förmågan.

Exempel på utgångspunkter vid granskningen

- Präglas lektionerna av en positiv, avslappnad och respektfull atmosfär?
- Främjas elevernas personligheter och respekt för varandra
- Säkerställer lärarna ordningen?
- Har lärarna positiva förväntningar på eleverna?
- Stöttas elevernas självförtroende och tillit till den egna förmågan?
- Involveras alla elever?

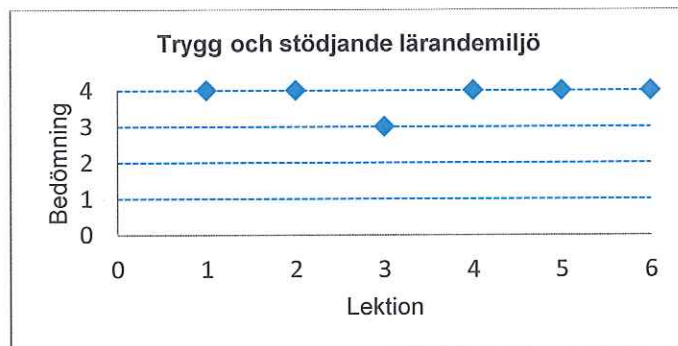
Skolinspektionens bedömning av granskningsområdet *Trygg och stödjande lärandemiljö*:

mestadels svagt	uppvisar mer svagheter än styrkor	uppvisar mer styrkor än svagheter	mestadels starkt
			X

Underlag från inspektörernas lektionsobservationer

Figur 4 I diagrammet redovisas inspektörernas bedömning av 6 lektioner

Dnr 40-2010:2594
2011-03-17
6 (27)

1 = mestadels svagt, 2 = mer svagheter än styrkor, 3 = mer styrkor än svagheter, 4 = mestadels starkt
0 = går inte att värdera, inte relevant i sammanhanget

Det råder en avspänd och trygg arbetsmiljö på skolan. Elever och lärare är med några enstaka undantag i tid till lektionerna. Lärarna är väl förberedda och ordningen är oftast mycket god. Tonen mellan lärare och elever är respektfull och eleverna kommenterar inte varandras brister eller uttal. Det händer nästan aldrig att läraren behöver tillrättavisa någon elev. Lärarna ger ofta beröm för att bekräfta prestationer och motivera eleverna. Lärarna visar i sitt sätt att bemöta eleverna att de har positiva förväntningar. Lärarna lyckas mestadels bra med att involvera alla eleverna i undervisningen.

Underlag från intervjuer och enkäter

I elevenkäten framkommer att en majoritet av eleverna anser att det stämmer mycket bra att det råder en positiv stämning på engelsklektionerna. Resten av eleverna anser att det stämmer ganska bra. De allra flesta elever anser också att de får arbetsro under engelsklektionerna. Ca 10 procent av eleverna anser dock att detta stämmer dåligt. Även vid elevintervjuer framkommer att det råder arbetsro på lektionerna och att eleverna ser sig själva som ganska lugna. Visst förekommer det att vissa elever stör ibland, men det ses inte av de intervjuade eleverna som något stort problem. Vid intervjuer med elever så framkommer det också att eleverna tycker att lärarna visar att de har höga förväntningar på dem.

Figur 5 Fråga 1 i elevenkäten

I svaren från elevenkäten framkommer det att ca 80 procent av eleverna anser att lärarna uppmuntrar dem och visar att de tror att eleverna kan lära sig mycket.

I lärarintervjun lyfter lärarna fram att vara "justa mot varandra" som viktigt när man ska skapa en god lärandemiljö. Det är viktigt att eleverna kan känna sig trygga. Lärarna anser också att genom att själv vara positiv och visa att man tycker att det är roligt får man en god organisation på undervisningen. Lärarnas utgångspunkt är att eleverna gör så gott de kan. Vidare att det är viktigt att se till att eleverna inte skrattar åt varandra när det pratas engelska i klassen.

Sammanfattningsvis bedömer Skolinspektionen att granskningsområdet *Trygg och stödjande lärandemiljö* är mestadels starkt. Det råder en positiv och avslappnad atmosfär på engelsklektionerna. Elever och lärare känner sig trygga på skolan och alla elever är i regel aktiva under lektionerna. Lärarna visar i sin undervisning att de har höga förväntningar på eleverna.

A 2. Lektionsupplägg och genomförande, organisation i klassrummet

I den nationella kursplanen i engelska anges mål att sträva mot vilka uttrycker den inriktning undervisningen ska ha när det gäller att utveckla elevernas kunskaper och förmågor. De tydliggör därmed de kunskapskvaliteter som är väsentliga i ämnet. Dessa mål utgör det främsta underlaget för planeringen av undervisningen och sätter inte någon gräns för elevernas kunskapsutveckling. Mål att uppnå anger den miniminivå av kunskaper som alla elever ska uppnå det femte respektive nionde skolåret. Kursplanen är utformad för att klargöra undervisningens inriktning och vad alla eleverna ska lära sig men lämnar samtidigt stort utrymme för lärare och elever att välja stoff och metoder.

I nationell och internationell forskning som undersöker vad som karaktäriserar framgångsrika skolor och skickliga lärare, beskrivs ett antal förutsättningar och förhållningssätt som särskilt gynnsamma för goda resultat. Bland annat framhålls förmågan att skapa motivation, dvs. att väcka elevernas nyfikenhet och intresse, vilket även läroplanen anger att läraren har ett ansvar för. Utmärkande för skickliga lärare är att de fokuserar på det som är väsentligt, de tydliggör kursplanens mål och kan tydligt förklara och illustrera vad det är eleverna ska lära sig, vilket i sin tur gynnar eftersträvad metakognition.

Dnr 40-2010:2594
2011-03-17
8 (27)

Lärarnas förmåga att presentera information klart och levande, strukturera materialet, ställa mer komplexa frågor och att fånga upp och vidareutveckla elevernas idéer framträder likaså som en central faktor. Skickliga lärare visar stor respekt för sina elever och de har höga förväntningar på att de ska nå målen. Feedback har stor betydelse för elevers lärande och skickliga lärare ger snabb återkoppling till eleverna för att säkra deras förståelse och kunskapsutveckling.

Utifrån forskningsresultat utmärks skickliga lärare vidare av att de är passionerade när det gäller lärande och undervisning. De siktar högre än bara mot "uppnåendemålen", vilket även läroplanen ger i uppdrag. De lärare som kan använda en bred repertoar av strategier, t.ex. erfarenhetsbaserade och framgångsrika metoder och varierade arbetsformer är vanligtvis mest framgångsrika, enligt forskningen. Deras val av olika strategier är medvetna utifrån en analys av nationella mål och därmed även enskilda elevers behov, snarare än slumpmässigt eller vanemässigt.

Utgångspunkter för detta granskningsområde har i stor utsträckning hämtats i forskningen kring vad som utmärker skickliga lärare och framgångsrika skolor⁵. Granskningen respekterar dock det utrymme som lärare och elever har att välja stoff och metoder. Viktigt är emellertid att undersöka hur väl valda metoder fungerar samt huruvida de stämmer överens med målen i läroplanen och kursplanen.

Exempel på utgångspunkter vid granskningen

- Finns effektiva rutiner i klassrummet?
- Finns ett tydligt syfte/mål för lektionen, presenteras det för eleverna, utvärderas det?
- Har lektionen ett logiskt flöde, hänger delarna ihop, varierar svårighetsgraden?
- Används lektionstiden effektivt?
- Ger läraren tydliga instruktioner och förklaringar?
- Stärker läraren elevernas motivation för aktiviteter och uppgifter?
- Har läraren ändamålsenliga undervisningsstrategier?
- Vet varje elev vad han/hon förväntas göra?

Skolinspektionens bedömning av granskningsområdet *Lektionsupplägg och genomförande, organisation i klassrummet*:

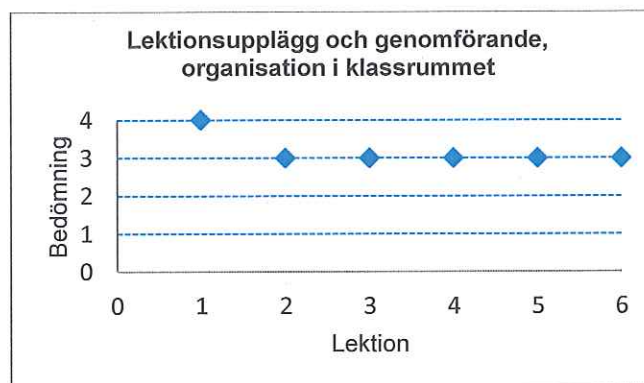
mestadels svagt	uppvisar mer svagheter än styrkor	uppvisar mer styrkor än svagheter	mestadels starkt
		X	

⁵ I den övergripande rapporten, som sammanfattar granskningsresultaten från de deltagande skolorna, finns referenslista.

Dnr 40-2010:2594
2011-03-17
9 (27)

Underlag från inspektörernas lektionsobservationer

Figur 6 I diagrammet redovisas inspektörernas bedömning av 6 lektioner

1 = mestadels svagt, 2 = mer svagheter än styrkor, 3 = mer styrkor än svagheter, 4 = mestadels starkt
0 = går inte att värdera, inte relevant i sammanhanget

Observationer vid de sex lektionsbesöken visar att undervisningen läggs upp med effektiva rutiner för genomförande. Lektionerna följer huvudsakligen ett logiskt flöde där instruktioner, övningar/uppgifter och genomgångar hänger väl ihop. Eleverna verkar mestadels förstå uppgifterna och vad som förväntas av dem. Alla lektioner utom en börjar på utsatt tid.

Lärarna skapar en positiv motivation för uppgifterna på lektionerna, ofta genom att skapa sammanhang och ge olika exempel inför den uppgift som eleverna ska arbeta med. Lärarna ger tydliga instruktioner till övningar/uppgifter genom att både använda sig av tavlan och muntligt förklara uppgifter och aktiviteter som ska utföras.

Vanligt är att lärarna skriver upp på tavlan vad som ska "göras" under lektionen, eller under ett delmoment, men detta kopplas endast vid ett lektionstillfälle till ett syfte eller mål med lektionen eller delmomentet, dvs. målen i läroplanen och kursplanen i engelska. I vissa klassrum sitter betygskriterierna uppsatta på väggen, men endast vid en lektion utvärderades lektionen tillsammans med eleverna. Utgångspunkten var vad de gjort eller lärt sig och om det varit "kul".

Underlag från intervjuer och enkäter

I elevenkäten framkommer det att eleverna på skolan mestadels anser att det stämmer mycket bra att lärarna förklarar och undervisar på ett bra sätt. Ingen elev anser att det stämmer dåligt. Det framkommer också i enkätsvaren från eleverna att de allra flesta anser att lärarna presenterar målen i kursplanen för engelska. En elev ger i intervjun exempel på mål som står i kursplanen, så som att kunna "prata och förstå". De flesta elever har dock svårt att relatera till kursplanens mål. Eleverna ger i intervjuerna uttryck för att de får veta mer om betygskriterier än om strävansmålen i kursplanen i engelska. Fler än 90 procent av eleverna anser att det stämmer mycket bra/ganska bra att de får reda på vad de ska kunna för att få olika betyg i engelska.

Dnr 40-2010:2594
2011-03-17
10 (27)

I lärarintervjun framkommer att lärarna anser att det viktigaste i kursplanerna är att eleverna lär sig att prata och att förstå engelska i både tal och skrift. Lärarna säger att de går igenom kursplanemålen i början av varje årskurs, dvs. vad som gäller för året som kommer och även när de ska börja ett nytt tema eller delmoment. Lärarna uttalar också att de försöker att berätta för eleverna varför de ska träna vissa saker på lektionerna. Lärarna håller med om att eleverna kan ha svårt att beskriva kursplanemålen men tycker att de är bättre på betygskriterierna.

Eleverna menar vid intervjuerna att de sällan är med och utvärderar lektionerna men tycker att det skulle vara bra att få göra det oftare. Någon menar att det är ofta flickorna som stannar kvar enskilt efter lektionen och pratar med läraren medan pojkarna springer ut på rast. I lärarintervjun uppger lärarna att de inte utvärderar efter varje lektion men att det ibland görs efter ett avslutat arbete, då eleverna till exempel kan få det som en sista uppgift på ett prov.

Sammanfattningsvis bedömer Skolinspektionen att granskningsområdet *Lektionsupplägg och genomförande, organisation i klassrummet* uppvisar mer styrkor än svagheter. Lärarna skapar i regel en positiv motivation för uppgifter och aktiviteter i undervisningen och lektionstiden utnyttjas huvudsakligen effektivt. Det är dock viktigt att målen i både läroplan och kursplan lyfts fram tydligare så att eleverna blir helt klara med vad de ska uppnå. Utvärdering bör utvecklas till en naturlig del i undervisningen och inte bara utföras skriftligt av eleverna i slutet av delmoment och vid provtillfällen.

A 3. Anpassning av undervisningen till elevers olika behov

Ur Lpo 94:

Undervisningen ska anpassas till varje elevs förutsättningar och behov. Den ska med utgångspunkt i elevernas bakgrund, tidigare erfarenheter, språk och kunskaper främja elevernas fortsatta lärande och kunskapsutveckling.

Läraren ska, utgå från varje enskild individs behov, förutsättningar, erfarenheter och tänkande, stärka elevernas vilja att lära och elevens tillit till den egna förmågan, ge utrymme för elevens förmåga att själv skapa och använda olika uttrycksmedel, stimulera, handleda och ge särskilt stöd till elever som har svårigheter.

Exempel på utgångspunkter vid granskningen

- Anpassas instruktioner och uppgifter till elevernas skillnader när det gäller motivation, prestationsnivå, sätt att lära, inlärningstakt?
- Får elever som behöver stöd under vanlig lektion sådant?
- Får högrepresterande elever mer utmanande uppgifter?
- Kontrolleras specifika problem när det gäller enskilda elevers förståelse?

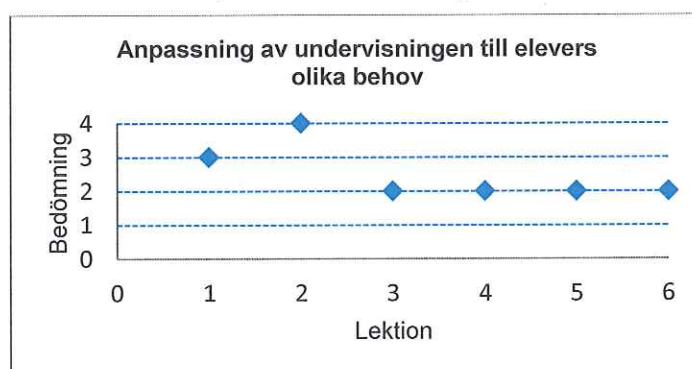
Dnr 40-2010:2594
2011-03-17
11 (27)

Skolinspektionens bedömning av granskningsområdet *Anpassning av undervisningen till elevers olika behov*:

mestadels svagt	uppvisar mer svagheter än styrkor	uppvisar mer styrkor än svagheter	mestadels starkt
	X		

Underlag från inspektörernas lektionsobservationer

Figur 7 I diagrammet redovisas inspektörernas bedömning av 6 lektioner

1 = mestadels svagt, 2 = mer svagheter än styrkor, 3 = mer styrkor än svagheter, 4 = mestadels starkt
0 = går inte att värdera, inte relevant i sammanhanget

De sex observerade lektionerna följer oftast ett liknande mönster med introduktion/instruktion, övningar/uppgifter och gemensamma genomgångar. I de flesta fall är övningarna samma för hela klassen och eleverna får genomföra uppgifterna enskilt, parvis eller i mindre grupp. Omfång och tid för att genomföra uppgifterna är ofta samma för alla eleverna i klassen även om det tar olika tid för eleverna att klara av en uppgift. På någon lektion finns det resurslärare med för att kunna ge stöd åt enskilda elever.

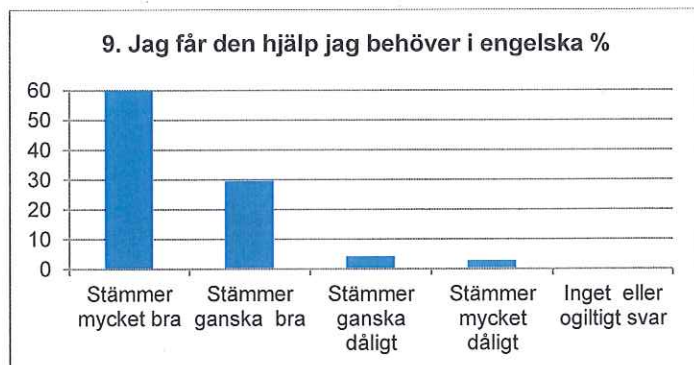
Alla elever använder ofta lika böcker och material under lektionerna. Läraren individanpassar genom att gå runt och instruera/handleda elever enskilt eller i par för att se till att eleverna hänger med och förstår vad de ska göra.

Underlag från intervjuer och enkäter

I elevenkäten framkommer det att eleverna mestadels anser att de får den hjälp som de behöver i engelska. Över 90 procent av eleverna anser att hjälpen är mycket bra/ganska bra. De få elever som tycker att det stämmer dåligt/mycket dåligt är huvudsakligen elever i en klass.

Dnr 40-2010:2594
2011-03-17
12 (27)

Figur 8 Fråga 9 i elevenkäten

Lärarna anger i sina enkätsvar att de arbetar på olika sätt för anpassa undervisningen till elevers behov och intressen. Exempel ges när det gäller elever med hörselproblem. Ibland behöver dessa elever lyssna på CD-skiva en extra gång eller sitta och diskutera i grupp i ett mindre rum. Andra exempel är att alltid skriva arbetsgången på tavlan (vad? var? när?) och att upprepa instruktioner för elever som behöver det. Att tydligare förklara och konkretisera uppgifter är ibland nödvändigt för vissa elever. Lärarna framhåller också vikten av att variera sättet man lär ut på, så att olika lärostilar tillgodoses. Lärarna uppger också i enkätsvaren att det är viktigt att elever får läsa/skriva/prata om områden utifrån egna intressen. Lärarna lyfter även fram vikten av att ha en god struktur i undervisningen.

Vid elevintervjuerna framkommer att eleverna anser att elever med behov av stöd får det och att de som är lite snabbare får extrauppgifter. Vid lärarintervjun framkommer att lärarna anser att de lägger ner mycket tid på de elever som behöver extra stöd och att högpresterande elever får klara sig mycket själva. Lärarna tycker att det är svårt att räkna till för att hjälpa/handleda dessa elever. Lärarna säger också att oftast får alla elever samma övningar och därefter ges extra övningar beroende på hur mycket de hinner med.

Sammanfattningsvis bedömer Skolinspektionen att granskningsområdet *Anpassning av undervisningen till elevers olika behov* uppvisar mer svagheter än styrkor. Det är positivt att de allra flesta elever uppfattar att de i hög grad får den hjälp som de behöver. Lärarna kan också redogöra för många olika sätt som de använder för att anpassa undervisningen efter elevernas behov och intressen, men observationer och intervjuer visar att skolan bör arbeta vidare med att ytterligare sträva efter att förbättra individanpassningen för både de som behöver lättare och svårare uppgifter. Det är viktigt här att varje elev förses med den typ av undervisningsmaterial som bygger på elevens individuella behov, förutsättningar och tänkande. Detta är inte minst viktigt då lärarna själva upplever att det är svårt att både hinna med att hjälpa alla elever som har det svårt att hänga med i undervisningen, samtidigt som de ska stimulera elever som har lätt för sig och därför arbetar fort.

Dnr 40-2010:2594
2011-03-17
13 (27)

A 4. Elevernas medverkan, ansvar och inflytande

Ur Lpo 94:

Läraren ska utgå från att eleverna kan och vill ta ett personligt ansvar för sin inlärn timer och för sitt arbete i skolan, se till att alla elever får ett reellt inflytande på arbetssätt, arbetsformer och undervisningens innehåll samt se till att detta inflytande ökar med stigande ålder och mognad.

Ur kursplanen för engelska:

Skolan ska i sin undervisning sträva mot att eleven utvecklar sin förmåga att reflektera över och ta ansvar för sin egen språkinlärn timer och att medvetet använda arbetssätt som främjar den egna inlärn timer, utvecklar sin förmåga att planera, genomföra och utvärdera uppgifter, på egen hand och i samarbete med andra.

Exempel på utgångspunkter vid granskningen

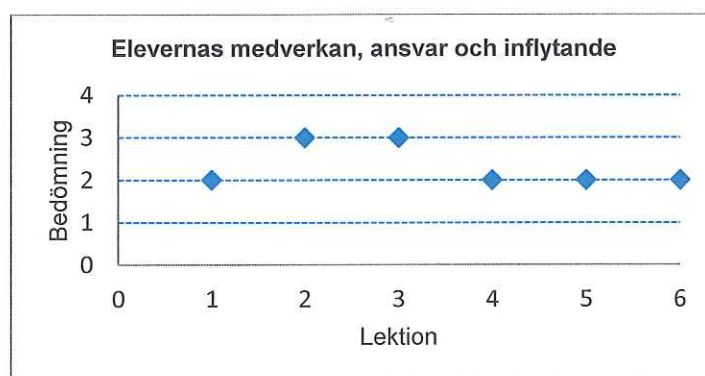
- Har eleverna möjlighet att delta i planering och upplägg av undervisningen?
- Ger läraren förutsättningar, redskap och möjligheter för eleverna att kunna ta ansvar för sitt eget lärande?

Skolinspektionens bedömning av granskningsområdet *Elevernas medverkan, ansvar och inflytande*:

mestadels svagt	uppvisar mer svagheter än styrkor	uppvisar mer styrkor än svagheter	mestadels starkt
	X		

Underlag från inspektörernas lektionsobservationer

Figure 9 | diagrammet redovisas inspektörernas bedömning av 6 lektioner

1 = mestadels svagt, 2 = mer svagheter än styrkor, 3 = mer styrkor än svagheter, 4 = mestadels starkt
0 = går inte att värdera, inte relevant i sammanhanget

Elevinflytande är i skolans och kommunens kvalitetsarbete uttryckt som ett prioriterat förbättringsområde. Observationerna från sex lektioner ger goda exempel på uppmärksamhet och intresse från eleverna. I de gruppaktiviteter som observeras är eleverna ofta aktiva och de flesta lyssnar uppmärksamt på instruktioner, ställer frågor

Dnr 40-2010:2594
2011-03-17
14 (27)

och svarar på frågor. Lärarna visar också aktivt intresse för elevernas kunskande och reflektioner under lektionerna.

På de besökta lektionerna kan inte observeras att eleverna ges möjligheter att påverka lektionens innehåll och upplägg. Många lektioner är upplagda utan att eleverna varit med och planerat. Det ges ett begränsat utrymme för eleverna att påverka både formen och innehållet i undervisningen. På en lektion visas riktlinjer för vårterminen utan att eleverna aktivt involveras i upplägget. Läraren ger dock, efter att ha presenterat planeringen för terminen, eleverna en öppning för att komma med alternativa förslag. Upplägget, uppgifter och övningar för lektionerna är ofta förutbestämda av läraren.

Underlag från intervjuer och enkäter

I elevenkäten framkommer att de flesta elever tycker att det stämmer ganska bra/mycket bra att de kan påverka arbetssättet på engelsklektionerna. Ungefär var fjärde elev anser dock att detta stämmer ganska dåligt eller mycket dåligt. När det gäller vad eleverna ska arbeta med på lektionerna så anser sex elever av tio att det stämmer ganska bra/mycket bra att de får påverka innehållet på engelsklektionerna. Detta indikerar att när det gäller arbetsformer för undervisningen har eleverna större möjligheter till inflytande än när det gäller själva innehållet, dvs. mer hur och mindre av vad man ska göra.

Figur 10 Fråga 14 i elevenkäten

Vid elevintervjuerna framkommer att vissa elever inte tycker att de får vara med och planera undervisningen speciellt mycket, medan andra tycker att eleverna får det. Någon gång ibland får vi vara med och planera - säger en elev - ibland kan läraren fråga oss vad vi vill göra. En annan elev ger uttryck för att det är svårt för eleverna att planera undervisningen och därför behöver eleverna hjälp av läraren att planera. Andra elever konstaterade att de inte bestämmer så mycket - "vi tar inte tag i det... orkar inte". En annan elev funderar över ifall eleverna ändå planerar "fast vi inte tänker på det".

I lärarintervjun medger lärarna att det är för lite inflytande för eleverna i undervisningen i engelska. Lärarna uppfattar det som lättare att involvera eleverna i

Dnr 40-2010:2594
2011-03-17
15 (27)

projektarbeten än i den vanliga undervisningen. I projektarbeten kan eleven välja vad de ska skriva och läraren kan ange ramen för arbetet. Det framkommer också i lärarintervjun att muntliga uppgifter är mindre styrda av läraren, än skriftliga. En lärare ställer sig frågan om det kanske generellt sätt är svårare att i språk, än i andra ämnen, ge eleverna inflytande i undervisningen.

I lärarenkäten ställs frågan: I vilken mån är dina elever med och planerar innehållet i engelskundervisningen? Lärarna svarar "i ringa uppfattning" snarare än "i hög utsträckning", men med reservation utifrån elevernas ålder och mognad. Lärarna anger dock att de anser att eleverna i högre grad är med och påverkar sitt eget lärande än innehållet i engelskundervisningen. På skalan från "i ringa grad" till "i hög grad" anger lärarna ett mellanvärde på denna fråga.

Sammanfattningsvis bedömer Skolinspektionen att granskningsområdet *Elevernas medverkan, ansvar och inflytande* uppvisar mer svagheter än styrkor. Eleverna på skolan anser att de har en stor möjlighet att påverka hur de ska arbeta i engelska vilket är positivt. Det är dock relativt många elever som inte ser att de kan ha något inflytande över innehållet i undervisningen, vilket bekräftas i lärarintervjuerna. Det är därför angeläget att eleverna i högre grad blir mer involverade i planeringen av undervisningen tillsammans med läraren än vad som är fallet idag. Flera elever tvivlar på sin egen förmåga att planera på grund av att de inte känner till målen. Därför är det viktigt att syfte och mål med engelskundervisningen kopplas samman med förmågan att planera. Elevernas inflytande i undervisningen behöver stärkas, utifrån elevernas ålder och mognad.

B. Lektionernas innehåll – kursplanefokus

I läroplanen för den obligatoriska skolan (Lpo 94) och i kursplanen för engelska betonas att utbildningen i engelska syftar till att utveckla en allsidig kommunikativ förmåga. I granskningen har Skolinspektionen särskilt uppmärksammat om detta får genomslag i undervisningen. I den kommunikativa förmågan ingår även språklig säkerhet. Skolinspektionen har därför även bedömt vilken kvalitet receptiva färdigheter (lyssna och läsa) och produktiva färdigheter (tala och skriva) har i undervisningen.

B 1. Interaktiva färdigheter - allsidig kommunikativ förmåga

Ur kursplanen för engelska:

Skolan ska i sin undervisning sträva mot att eleven utvecklar sin förmåga att använda engelska för att kommunicera i tal och skrift, fördjupar sin förståelse av talad engelska i olika situationer och sammanhang, utvecklar sin förmåga att delta aktivt i samtal och skriftlig kommunikation, uttrycka sina egna tankar på engelska samt uppfatta andras åsikter och erfarenheter, utvecklar sin förmåga att använda engelska muntligt i olika sammanhang för att berätta, beskriva och förklara samt att motivera sina åsikter.

Dnr 40-2010:2594
2011-03-17
16 (27)

Exempel på utgångspunkter vid granskningen

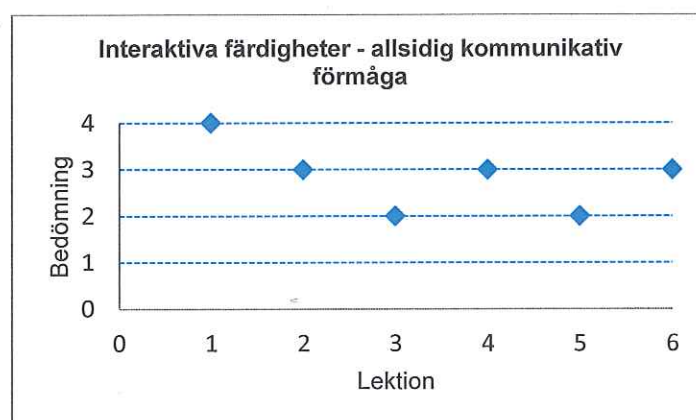
- Maximeras möjligheterna till användning av engelska i klassrummet?
- Innehåller lektionen aktiviteter där eleverna får träna på att förstå och göra sig förstådda på engelska?
- Skapas ett sammanhang för de uppgifter som utförs?
- Tillåts acceptabel och spontan engelska?
- Finns tal- och skrivuppgifter för att nå ett visst syfte eller speciell mottagare?
- Framhålls det funktionella med ett korrekt språk?
- Får eleverna feedback på hur de utför tal/skrivuppgifter?

Skolinspektionens bedömning av granskningsområdet *Interaktiva färdigheter - allsidig kommunikativ förmåga*:

mestadels svagt	uppvisar mer svagheter än styrkor	uppvisar mer styrkor än svagheter	mestadels starkt
		X	

Underlag från inspektörernas lektionsobservationer

Figur 8 I diagrammet redovisas inspektörernas bedömning av 6 lektioner

1 = mestadels svagt, 2 = mer svagheter än styrkor, 3 = mer styrkor än svagheter, 4 = mestadels starkt
0 = går inte att värdera, inte relevant i sammanhanget

Under de sex observerade lektionerna ges de flesta instruktioner och förklaringar på engelska. Ofta uppmanar lärarna eleverna att prata engelska men ibland blir det inte så ändå. Att prata svenska accepteras i ganska stor utsträckning av läraren på vissa lektioner. Under några lektioner pratar eleverna nästan bara engelska medan det under andra lektioner mestadels pratas svenska. På någon lektion pratar läraren mer eller mindre uteslutande engelska medan eleverna nästan uteslutande svarar på svenska.

Övningar i kommunikation som eleverna får är ofta satta i ett sammanhang och anknyter till vad eleverna gör eller har upplevt. Ofta är uppgifterna också knutna till vad eleverna har gjort och upplevt. På flera lektioner är temat elevernas julleddighet.

Dnr 40-2010:2594

2011-03-17

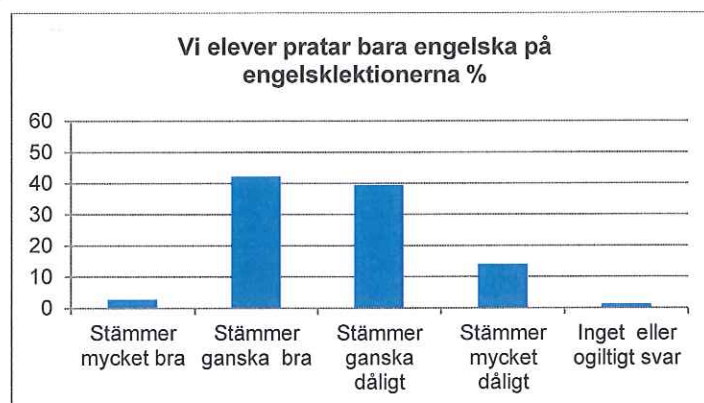
17 (27)

Det är sällan som lärarna under de observerade lektionerna framhåller varför en god artikulation och grammatik är nödvändig även om några goda exempel på detta kan observeras under ett par lektioner. Detsamma gäller lärarnas respons på elevernas talade språk, där eleverna sällan får vägledning när det gäller uttal och grammatik.

Underlag från intervjuer och enkäter

Lektionsobservationerna bekräftar elevernas svar i elevenkäten. De allra flesta elever anser att lärarna bara pratar engelska på lektionerna. Eleverna tycker inte att de själva är lika aktiva som lärarna att prata engelska. I genomsnitt anser ungefär varannan elev att det stämmer ganska dåligt att eleverna bara pratar engelska på lektionerna. I en klass var det dock bara var tredje elev som anser att det stämmer dåligt.

Figur 10 Fråga 6 i elevenkäten

I elevintervjuerna framkommer också att lärarna pratar mycket engelska men eleverna betydligt mindre. Eleverna säger att lärarna ofta tar "viktiga" saker på svenska eller översätter till svenska så att alla ska förstå, t.ex. grammatik. Eleverna säger också att lärarna uppmanar dem att prata engelska men att det inte alltid blir så. Det framkommer att i någon klass så är många blyga. Men vi skrattar inte åt varandra, säger någon - även om det händer då och då att elever rättar varandras sätt att prata. Att elever rättar varandra tolereras dock inte av lärarna, säger eleverna. Det framkommer också i elevintervjuerna att eleverna tycker om muntliga övningar. Flera elever eftersöker lekar på engelska, frågesport och mindre arbete med att arbeta i "workbook".

Sammanfattningsvis bedömer Skolinspektionen att granskningsområdet *Interaktiva färdigheter - allsidig kommunikativ förmåga* uppvisar mer styrkor än svagheter. Lärarna är bra på att använda engelska för att kommunicera med eleverna på lektionerna. Lärarna har också ett bra förhållningssätt till hur elever ska stimuleras och uppmuntras att prata engelska. Det är dock påtagligt att lärarna inte alltid lyckas med att maximera elevernas användning av engelska i ett kommunikativt syfte. Det är därför viktigt att

Dnr 40-2010:2594
2011-03-17
18 (27)

lärarna ytterligare arbetar med att skapa ett undervisningsklimat där eleverna vågar och vill använda engelska i en större utsträckning än vad som är fallet idag.

B 2. Receptiva färdigheter – lyssna och läsa

Ur kursplanen för engelska:

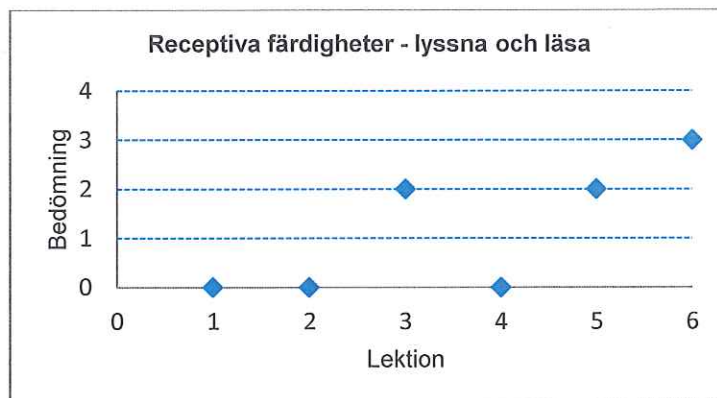
Skolan ska i sin undervisning sträva mot att eleven fördjupar sin förståelse av talad engelska i olika situationer och sammanhang, utvecklar sin förmåga att läsa olika slags texter för upplevelser, information och kunskaper, utvecklar sin förmåga att använda hjälpmedel och kritiskt granska informationskällor.

Exempel på utgångspunkter vid granskningen

- Presenteras läs- och lyssnaruppgifter så att förförståelse skapas?
- Presenterar läraren ändamålsenliga strategier som underlättar hörförståelse eller läsförståelse?
- Presenteras läs- och lyssnaruppgifter i ett sammanhang?
- Ges eleverna möjlighet att utveckla sin förmåga att lyssna till eller läsa olika slags texter (upplevelser, information, kunskaper)?
- Används olika typer av media för lyssnande och läsning?
- Ges eleverna möjlighet att utveckla sin förmåga att använda hjälpmedel och att kritiskt granska informationskällor?

Skolinspektionens bedömning av granskningsområdet *Receptiva färdigheter – lyssna och läsa*:

mestadels svagt	uppvisar mer svagheter än styrkor	uppvisar mer styrkor än svagheter	mestadels starkt
	X		

Underlag från inspektörernas lektionsobservationer**Figur 9** I diagrammet redovisas inspektörernas bedömning av 6 lektioner

1 = mestadels svagt, 2 = mer svagheter än styrkor, 3 = mer styrkor än svagheter, 4 = mestadels starkt
0 = går inte att värdera, inte relevant i sammanhanget

Endast tre av de sex observerade lektionerna hade inslag av lyssnings- eller läsövningar. På dessa lektioner var tre övningar inriktade på läsuppgifter och en på att lyssna. Innehållet i lyssnings- och läsuppgifter presenteras på ett sätt som oftast anknyter till elevernas vardag. Lärarna ger ibland eleverna olika strategier för att underlätta läsandet och lyssnandet men detta är inte alltid fallet, trots att det vid flera tillfällen fanns behov av sådana. Det händer t.ex. ganska ofta att eleverna istället för att använda t.ex. ordbok använder läraren som ett lexikon. Strategier för att underlätta att läsa och lyssna ges i form av instuderingsfrågor eller glosor. Inga av de observerade lektionerna har inslag av ett kritiskt granskande av informationskällor, vilket kan förväntas då detta är ett mål i kursplanen.

Underlag från intervjuer och enkäter

I lärarenkäten framkommer att lärarna har flera strategier för att underlätta lyssnande och läsande. Detta kan ske genom att ge eleverna förförståelse genom ord/fraser på tavlan eller att berätta en del om innehållet. Vidare genom att tydliggöra skillnad mellan att lyssna efter fakta eller att förstå helheten. En annan strategi är att frågor till texten innan en lyssnings- eller läsövning börjar. Ibland kan det också vara bra att lyssna direkt på en text, utan något förarbete, för att öva eleverna i autentiska situationer.

I elevenkäten framkommer att flertalet elever anser att det stämmer ganska bra eller mycket bra att läraren visar på olika sätt att bli bättre att förstå engelsk text när de utför läs- eller lyssningsövningar. Eleverna framhåller vid elevintervjun bland annat vikten av att kunna koncentrera sig när de lyssnar på inspelade texter, berättelser eller läraren. Ibland får de läsa högt.

Dnr 40-2010:2594
2011-03-17
20 (27)

Sammanfattningsvis bedömer Skolinspektionen att granskningsområdet *Receptiva färdigheter – lyssna och läsa* uppvisar mer svagheter än styrkor. Lärarna är oftast bra på att skapa ett sammanhang för de uppgifter och övningar som de ger till eleverna. Det är dock viktigt att lärarna på lektionerna arbetar mer aktivt med att använda sig av de strategier som de redovisar i enkäten för att underlätta inlärningsstillfällen som bygger på att läsa och skriva. Lärarna behöver få in moment av kritiskt granskande av informationskällor i undervisningen.

B 3. Produktiva färdigheter – tala och skriva

Ur kursplanen för engelska:

Skolan ska i sin undervisning sträva mot att eleven utvecklar sin förmåga att uttrycka sig varierat och säkert i skrift för att berätta, beskriva och förklara samt motivera sina åsikter, utvecklar sin förmåga att analysera, bearbeta och förbättra språket mot allt större variation och säkerhet.

Exempel på utgångspunkter vid granskningen

- Presenterar läraren ändamålsenliga strategier som hjälper eleverna att utveckla sitt tal och sitt skrivande?
- Skapas ett sammanhang för tal- och skrivuppgifter?
- Får eleverna såväl form- som kommunikationsfokuserade uppgifter?
- Ges eleverna möjlighet att berätta, beskriva, argumentera?
- Tränas eleverna i att anpassa sitt språk till olika syften och mottagare?

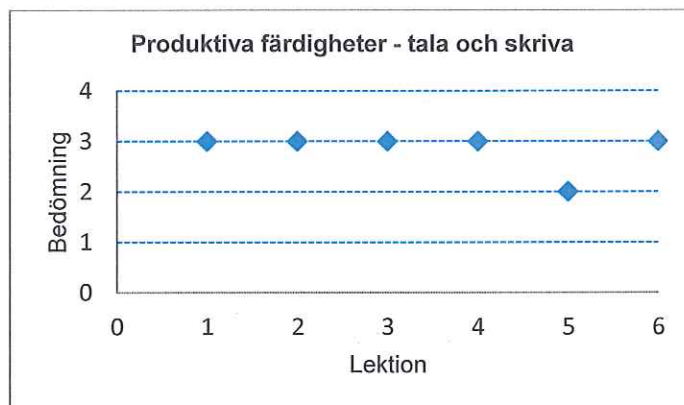
Skolinspektionens bedömning av granskningsområdet *Produktiva färdigheter – tala och skriva*:

mestadels svagt	uppvisar mer svagheter än styrkor	uppvisar mer styrkor än svagheter	mestadels starkt
		X	

Dnr 40-2010:2594

2011-03-17

21 (27)

Underlag från inspektörernas lektionsobservationer**Figur 10** I diagrammet redovisas inspektörernas bedömning av 6 lektioner

1 = mestadels svagt, 2 = mer svagheter än styrkor, 3 = mer styrkor än svagheter, 4 = mestadels starkt
0 = går inte att värdera, inte relevant i sammanhanget

På samtliga sex observerade lektioner finns det inslag av uppgifter och övningar som stimulerar färdigheter i att tala och skriva. Dessa lektioner är till stor del underbyggda med strategier som hjälper eleverna att utveckla sitt språk. Lärarna stimulerar eleverna att utveckla sitt språk genom "mingel-övningar", dialoger i par och i grupp. Oftast kopplas övningarna till vardagliga företeelser som eleverna känner sig hemma i och de kopplas till elevernas egna upplevelser och intressen. Många gånger tar läraren den enkla vägen och förser eleverna med synonymer, ord eller stavning i stället för att uppmana dem att söka i ordböcker. Under Skolinspektionens besök anknyter flera lektioners övningar till upplevelser och tankar om elevernas jullov.

Underlag från intervjuer och enkäter

I elevenkäten framkommer att flertalet elever anser att det stämmer ganska bra/mycket bra att läraren visar olika sätt att bli bättre på att prata engelska.

I elevintervjun ges exempel på strategier för att tala, bland annat att eleverna ska prata med varandra, förbättra ordförrådet genom glosförhör, hitta på dialoger och teaterövningar där eleverna spelar upp kortare pjäser för varandra.

Lärarna uppger i enkäten att de använder sig av olika strategier för att få eleverna att utveckla sitt engelska tal. Detta kan ske genom att lärarna förser eleverna med fraser/ord som de kan använda för att underlätta talet. Ibland får eleverna läsa en text eller lyssna på liknade samtal som de själva ska utföra för att skapa struktur i samtalen mellan eleverna. I enkäten framkommer också att eleverna främst ska kunna prata engelska och därför är det viktigt att inte "rätta fel" som eleverna säger utan istället upprepa vad eleven sagt med en korrekt version för att eleven ska höra det rätta uttalet eller det grammatiskt riktiga. Lärarna framhåller också i intervjun att det är viktigt att "duscha eleverna med engelska", dvs. att utsätta eleverna för så mycket engelska som möjligt för att få eleverna att komma in i språket.

Dnr 40-2010:2594

2011-03-17

22 (27)

Sammanfattningsvis bedömer Skolinspektionen att granskningsområdet *Produktiva färdigheter – tala och skriva* uppvisar mer styrkor än svagheter. Eleverna har en positiv bild av hur de blir bättre på att tala och skriva engelska och lärarna uppger och visar många olika sätt att strategiskt arbeta med dessa färdigheter. Utmaningen för lärarna är att i högre grad låta eleverna söka information själva när de väl har fått strategierna för hur de kan gå till väga.

B 4. Sociokulturell och sociolingvistisk medvetenhet

Ur kursplanen för engelska:

Skolan ska i sin undervisning sträva mot att eleven

- utvecklar sin förmåga att reflektera över levnadssätt och kulturer i engelsktalande länder och göra jämförelser med egna erfarenheter.

- fördjupar sin förståelse av talad engelska i olika situationer och sammanhang.

Exempel på utgångspunkter vid granskningen

- Ges eleverna möjlighet till jämförelse mellan olika språkbruk i sammanhang och områden där engelska används?
- Ges eleverna möjlighet till jämförelse mellan egna erfarenheter och olika levnadsvillkor, traditioner, sociala relationer, kulturella företeelser i olika sammanhang och områden där engelska används?

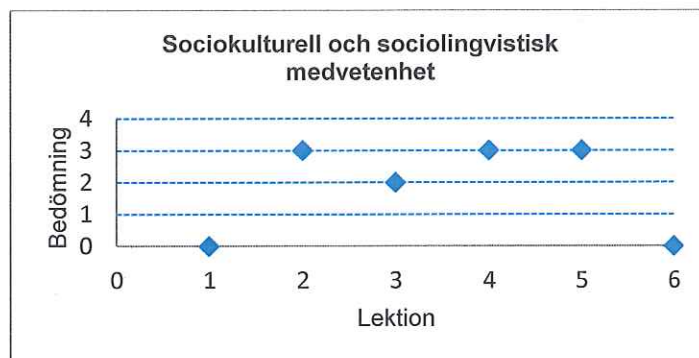
Skolinspektionens bedömning av granskningsområdet **Sociokulturell och sociolingvistisk medvetenhet**:

mestadels svagt	uppvisar mer svagheter än styrkor	uppvisar mer styrkor än svagheter	mestadels starkt
		X	

Dnr 40-2010:2594

2011-03-17

23 (27)

Underlag från inspektörernas lektionsobservationer**Figur 11** I diagrammet redovisas inspektörernas bedömning av 6 lektioner

1 = mestadels svagt, 2 = mer svagheter än styrkor, 3 = mer styrkor än svagheter, 4 = mestadels starkt
0 = går inte att värdera, inte relevant i sammanhanget

Under fyra av de sex observerade lektionerna berördes sociokulturella och sociolingvistiska frågor för att öka elevernas medvetenhet i dessa områden. Exempel på detta var under projektarbeten om olika engelsktalande länder och på lektioner där man specifikt gick igenom lingvistiska frågor, t.ex. hur ord stavas i USA och Storbritannien. Detta görs mestadels på ett pedagogiskt bra sätt där eleverna både får öva individuellt och redovisa tillsammans på tavlan. Ibland förefaller det dock som om många tillfällen till sociokulturella skillnader missas på grund av att lärarna har allt för bråttom att komma igång med arbetena i grupp. Vid flera tillfällen har läraren möjlighet att på ett naturligt sätt fördjupa sig i elevernas medvetenhet och/eller nyfikenhet om kulturella likheter och skillnader i engelsktalande länder, men så sker inte.

Sammanfattningsvis bedömer Skolinspektionen att granskningsområdet *Sociokulturell och sociolingvistisk medvetenhet* uppvisar mer styrkor än svagheter. Eleverna får genom undervisningen en ökad medvetenhet om skillnader och likheter vad det gäller kultur och idiom i olika engelsktalande länder. Det är dock viktigt att lärarna försöker att utnyttja de naturliga tillfällen som ges i undervisningen för att öka kunskapen och medvetenheten inom detta område som är ett uttalat mål i kursplanen för engelska.

Dnr 40-2010:2594

2011-03-17

24 (27)

C. Pedagogisk ledning och kvalitetsarbete

Ur 1985 års Skollag:

Utbildningen ska inom varje skolform vara likvärdig, varhelst den anordnas i landet (1 kap. 2 §).

Rektorn ska hålla sig förtrogen med det dagliga arbetet i skolan. Det åligger rektorn att särskilt verka för att utbildningen utvecklas (2 kap. 2 §).

Ur Lpo 94:

Skolans verksamhet måste utvecklas så att den svarar mot uppställda mål... Den dagliga pedagogiska ledningen av skolan och lärarnas professionella ansvar är förutsättningar för att skolan utvecklas kvalitativt. Detta kräver att undervisningsmålen ständigt prövas, resultaten följs upp och utvärderas och att nya metoder prövas och utvecklas...

Som pedagogisk ledare och chef för lärarna och övrig personal i skolan har rektorn det övergripande ansvaret för att verksamheten som helhet inriktas på att nå de nationella målen...

Rektorn har ansvar för skolans resultat och har därvid, inom givna ramar, ett särskilt ansvar för att – personalen får den kompetensutveckling som krävs för att de professionellt ska kunna utföra sina uppgifter,...

Läraren ska samverka med andra lärare i arbetet för att nå utbildningsmålen...

Exempel på utgångspunkter vid granskningen

- Tar rektorn det pedagogiska ansvaret för att engelskundervisningen som helhet inriktas på att nå de nationella målen?
- Finns ett systematiskt kvalitetsarbete med uppföljning, utvärdering och åtgärder i engelskundervisningen?
- Ser rektorn till att engelskundervisningen ger likvärdiga möjligheter att nå målen i alla grupper?
- Ser rektorn till att engelskundervisningen bedrivs av lärare med utbildning för sådan undervisning?
- Ser rektorn till att lärare får relevant kompetensutveckling?

Skolinspektionens bedömning av granskningsområdet *Pedagogisk ledning och kvalitetsarbete*:

mestadels svagt	uppvisar mer svagheter än styrkor	uppvisar mer styrkor än svagheter	mestadels starkt
	X		

Dnr 40-2010:2594
2011-03-17
25 (27)

Underlag från intervjuer och enkäter

I den intervju som genomförs med rektorn på Göthriks skola framkommer att rektorn har ett stort förtroende för lärare som undervisar i engelska men har själv en begränsad insikt i den undervisning som bedrivs. De båda lärarna är behöriga lärare i engelska för de årskurser som de undervisar. Rektor ser också till att det finns extra resurser i engelska som ger alla elever möjlighet att få särskilt stöd. Lärarna lämnar in terminsöversikter till rektor över undervisningen men någon formell diskussion kring planeringen sker inte mellan rektor och lärare.

Resultaten i engelska på skolan visar att samtliga elever klarat minst godkänt i slutbetyg i årskurs 9 åren 2007-2010. Skolan har dock vid flera tillfällen haft större avvikelser mellan provbetygen på det nationella provet i engelska och slutbetygen i årskurs 9 än vad som är genomsnittet för riket. I engelska hade år 2009 22,7 procent av alla elever (22 stycken) högre slutbetyg än vad provbetyget på det nationella provet visade. Det betyder ungefär var fjärde elev. Detta är inte analyserat i skolans kvalitetsarbete. I skolans kvalitetsredovisning redovisas i engelska endast resultaten på de nationella proven och slutbetygen för årskurs 9. Ingen utvärdering av engelskundervisningen sker i skolans kvalitetsredovisning eller i något annat dokument på skolan. Detta trots att skolan har utvecklat en rutin för att systematiskt samla in data från resultaten i undervisningen på individ, grupp- och skolnivå.

Det finns ingen företrädare för ämnesgruppen i engelska utan de två lärarna delar på ansvaret. Något formellt samarbete mellan lärarna finns inte heller, men det händer att de delar idéer och material med varandra. Ämnesgruppens arbete är framförallt att besluta om inköp av böcker och material för undervisningen. Lärarna sitter och arbetar nära varandra och där sker diskussionerna avseende undervisningen i engelska. På skolan finns ingen lokal pedagogisk planering i engelska utan undervisningen följer i mångt och mycket läroböckerna som lärarna "utgår från" ger den rätta progressionen i årskurserna 6-9. I lärarintervjun framkommer det att det inte finns någon medveten utarbetad "röd tråd" i undervisningen för årskurs 6-9. Lärarna i engelska har ingen tid avsatt för att själva utvärdera engelskundervisningen på grupp- och skolnivå då arbetet med skolans kvalitetsredovisningsarbete alltid sker tillsammans med andra ämnen och lärare.

På skolan följer lärare upp resultaten på elevnivå med hjälp av IUP, skriftliga omdömen och åtgärdsprogram. På grupp- och skolnivå redovisas endast de nationella ämnesproven i årskurs 9 och slutbetygen i årskurs 9. Någon utvärdering på skolnivå över skolans samlade resultat i engelska sker dock inte. Det görs heller ingen uppföljning av elever som slutat skolan för att se hur dessa elever klarar engelskundervisningen i gymnasieskolan.

Generella bedömningsdiskussioner ämnesvis sker idag i Varbergs kommun med avsikten att skapa en likvärdig betygsbedömning. På skolan har man också utarbetat en samverkan med andra lärare/skolor för att rätta de nationella ämnesproven i engelska. Detta sker dock bara när det gäller svårbedömda prov. Någon mer omfattande

Dnr 40-2010:2594

2011-03-17

26 (27)

samverkan kring bedömning där lärare från andra skolor rättar alla proven i en klass för att skapa en bättre kvalitetssäkring av likvärdigheten i bedömningarna förekommer inte. Någon organiserad systematisk kompetensutveckling i engelska utifrån analyserade behov finns inte på skolan, men kan ske på lärarnas egna initiativ.

Sammanfattningsvis bedömer Skolinspektionen att granskningsområdet *Pedagogisk ledning och kvalitetsarbete* uppvisar mer svagheter än styrkor. Rektor måste ta ett större ansvar för den pedagogiska ledningen av engelskundervisningen på skolan och skaffa sig en större förtroenhet med undervisningen för att kunna garantera likvärdigheten. Det finns inte någon dokumentation av kvalitetsarbetet på grupp- eller skolnivå där uppföljning, utvärdering och utvecklingsåtgärder kan följas. Skolan har inte heller någon tillförlitlig struktur för en likvärdig bedömning av kunskapsresultaten.

D. Särskilt stöd i engelska

Ur 1985 års Skollag:

I utbildningen ska hänsyn tas till elever i behov av särskilt stöd (1 kap. 2 §).

Särskilt stöd skall ges till elever som har svårigheter i skolarbetet (4 kap. 1 §).

Ur Lpo 94:

Rektorn har ansvar för skolans resultat och har därvid, inom givna ramar, ett särskilt ansvar för att – undervisningen och elevvårdsverksamheten utformas så att eleverna får det särskilda stöd och den hjälp de behöver... – resursfördelningen och stödåtgärderna anpassas till den värdering av elevernas utveckling som lärare gör,

Ur grundskoleförordningen 5 kap. (Särskilda stödinsatser):

Beslut om särskilt stöd enligt detta kapitel fattas av rektorn, om inte något annat följer av 5 och 10 §§.

Om det genom uppgifter från skolans personal, en elev, elevens vårdnadshavare eller på annat sätt framkommer att eleven kan ha behov av särskilda stödåtgärder, skall rektorn se till att behovet utreds. Om utredningen visar att eleven behöver särskilt stöd, skall rektorn se till att ett åtgärdsprogram utarbetas. Av programmet skall det framgå vilka behoven är, hur de skall tillgodoses samt hur åtgärderna skall följas upp och utvärderas. ...

Utgångspunkt vid granskningen:

- Får elever som behöver särskilt stöd sådant?

Dnr 40-2010:2594

2011-03-17

27 (27)

Skolinspektionens bedömning av granskningsområdet *Särskilt stöd i engelska*:

mestadels svagt	uppvisar mer svagheter än styrkor	uppvisar mer styrkor än svagheter	mestadels starkt
		X	

Underlag från intervjuer och enkäter

Alla elever har de senaste åren nått minst godkänt i slutbetyg i årskurs 9. Enligt rektorn och lärarna så upptäckts alla elever som har behov av särskilt stöd. Lärarna uttrycker att skolan har blivit bättre på att ge alla elever stöd som är i behov av det. På skolan finns idag ett flertal elever som har åtgärdsprogram i engelska.

För de elever som behöver stöd för att nå målen har skolan satt in extra resurser, inom exv. språkvalet svenska/engelska och i form av specialpedagog/speciallärare. Skolan erbjuder också läxhjälp vid ett tillfälle i veckan. Detta pass är 60 minuter och kan bland annat användas till engelska. Många elever har valt svenska/engelska som språkval. Inte alla har gjort det som en följd av att de riskerar att inte nå målen i engelska utan som ett negativt val, dvs. att komma ifrån ett språkval som de inte trivs med.

På skolan finns en specialpedagog som fungerar som en "spindel i nätet". Specialpedagogens roll är bland annat att hjälpa elevhälsoteamet och lärarna med att utarbeta åtgärdsprogram, samt att utreda elevers behov. Lärarna uppger att stödet från specialpedagogen känns som en trygghet i undervisningen. Under vissa engelsklektioner finns speciallärare med som resurs, när undervisande lärare inte anser sig hinna hjälpa alla elever under en och samma lektion. Två lärare har delar av sina tjänster som speciallärare (resurslärare). En av dessa resurslärare har inte behörighet i ämnet engelska. Speciallärarnas kompetens används ibland i helklassundervisningen men också för att tillfälligt undervisa enskilda elever eller mindre grupper av elever.

Sammanfattningsvis bedömer Skolinspektionen att granskningsområdet *Särskilt stöd i engelska* uppvisar mer styrkor än svagheter. Skolans resultat de senaste åren pekar på att skolan har ett särskilt stöd till elever i engelska som fungerar som det är tänkt. Åtgärdsprogram upprättas, med stöd av specialpedagogen vid behov, för alla elever som riskerar att inte nå målen i årskurs 9. Speciallärare deltar i undervisningen i engelska under några timmar i veckan för att se till att alla som behöver extra stöd får det.

Sammanställning av svar i genomförd elevenkät i Göthriks skola

På följande sidor redovisas diagrammen för Göthriks skola i Varbergs kommun där enkäten har besvarats av totalt 71 elever.

Genomförande

Elevenkäten görs efter Skolinspektionens besök på engelsklektioner i årskurserna 6-9. Enkäterna delas ut i pappersform av Skolinspektionens inspektörer och eleverna får en kort muntlig instruktion.

Urvalet är de elever som är närvarande under lektionen. Eventuellt frånvarande elever ges inte möjlighet att besvara enkäten.

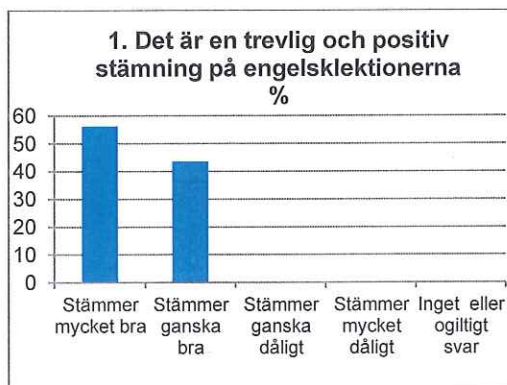
Resultaten redovisas i två olika typer av diagram. I diagrammen för **hela skolan** finns samtliga elevers svar inräknade. Diagrammen för **pojkar och flickor** redovisar svaren uppdelat på kön. De elever som glömt att fylla i detta räknas som ett internt bortfall men de finns inräknade i diagrammen för hela skolan.

I diagrammen finns en stapel för inget eller ogiltigt svar. Där återfinns elevenkäter med obesvarade frågor och frågor som är besvarade med markeringar för flera svarsalternativ.

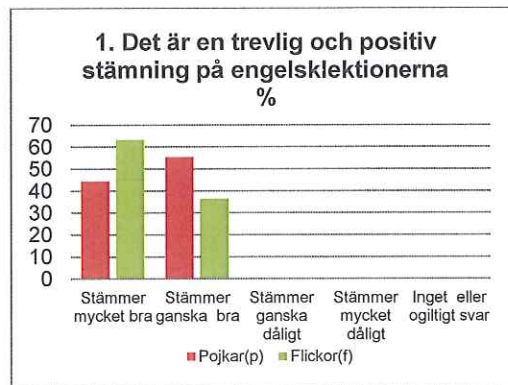
Ytterligare information om arbetet med elevenkäterna i kvalitetsgranskningen kommer att redovisas i den slutliga rapporten.

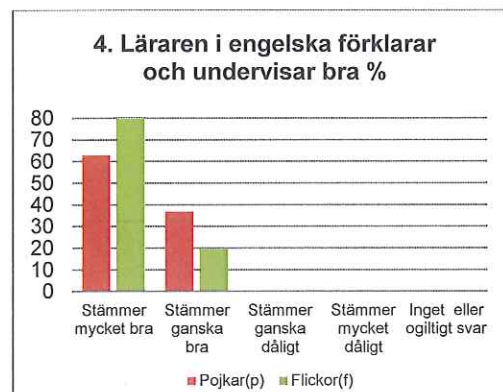
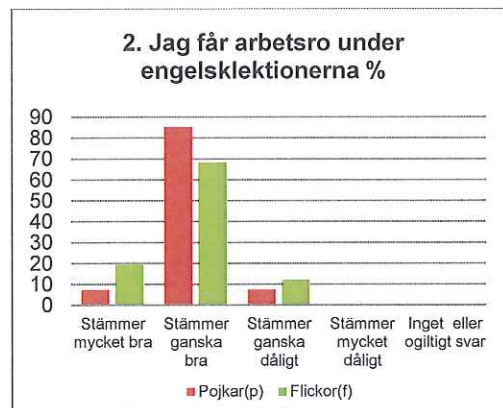
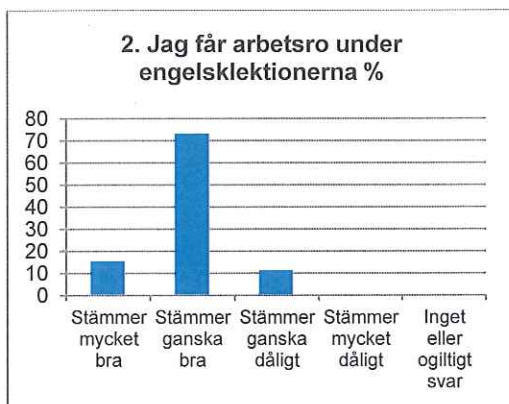
Sammanställning

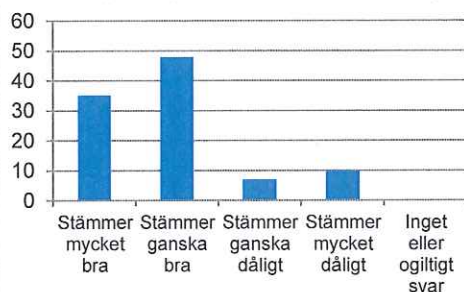
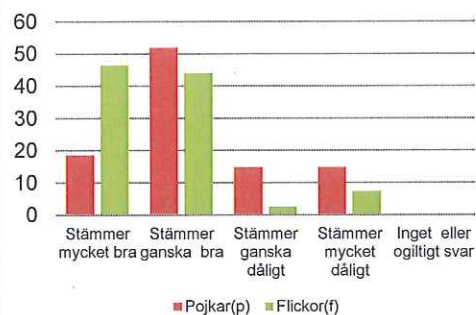
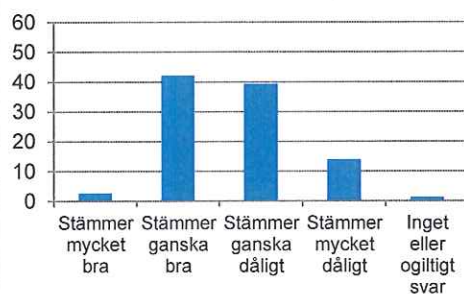
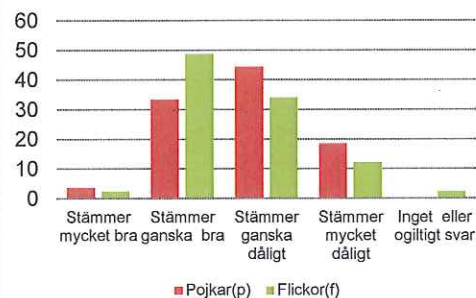
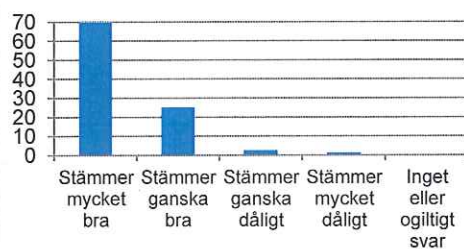
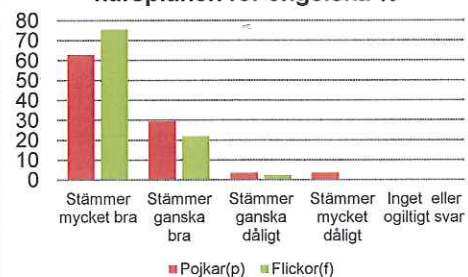
Hela skolan

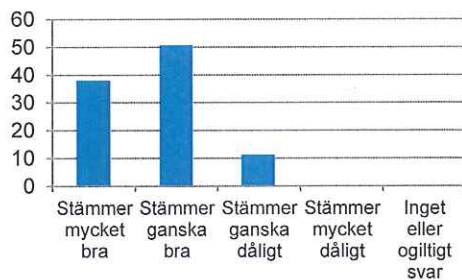
Pojkar och flickor

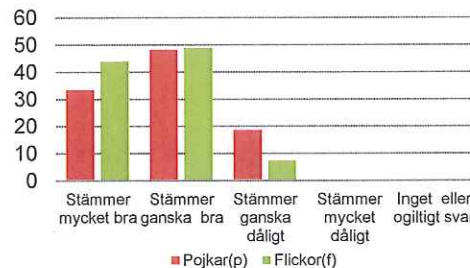

5. Läraren pratar bara engelska på engelsklektionerna %**5. Läraren pratar bara engelska på engelsklektionerna %****6. Vi elever pratar bara engelska på engelsklektionerna %****6. Vi elever pratar bara engelska på engelsklektionerna %****7. Läraren presenterar målen i kursplanen för engelska %****7. Läraren presenterar målen i kursplanen för engelska %**

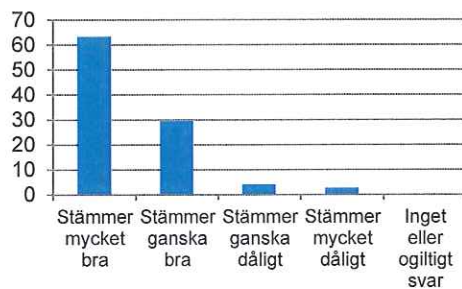
8. Vi får reda på vad vi ska kunna för att få olika betyg i engelska %

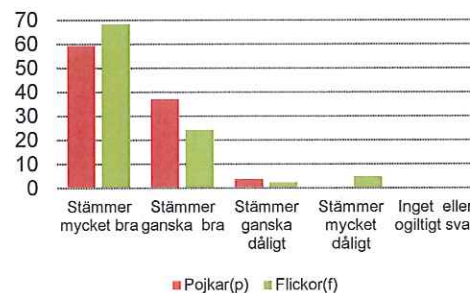
8. Vi får reda på vad vi ska kunna för att få olika betyg i engelska %

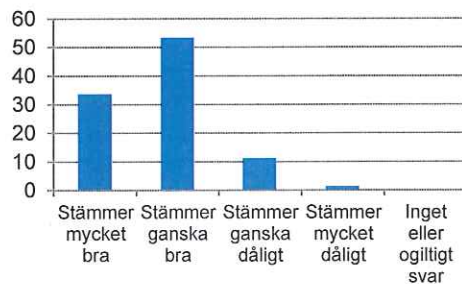
9. Jag får den hjälp jag behöver i engelska %

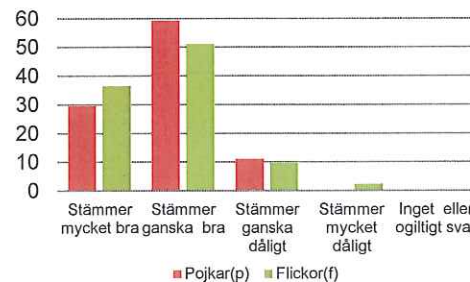
9. Jag får den hjälp jag behöver i engelska %

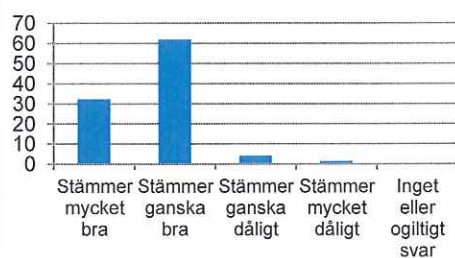
10. Läraren visar oss olika sätt att bli bättre att prata engelska %

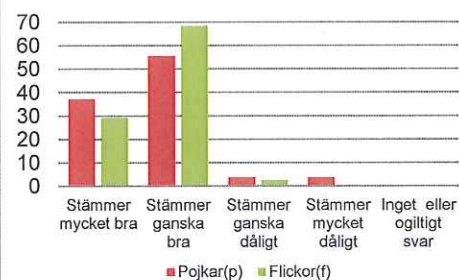
10. Läraren visar oss olika sätt att bli bättre att prata engelska %

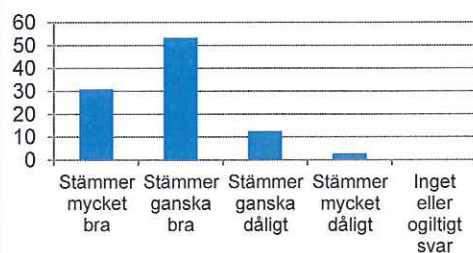
11. Läraren visar oss olika sätt att bli bättre att skriva engelska %

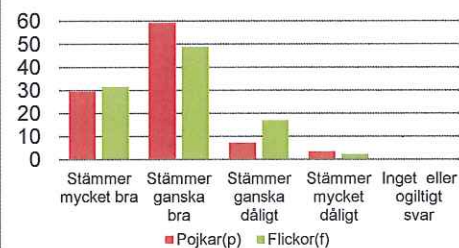
11. Läraren visar oss olika sätt att bli bättre att skriva engelska %

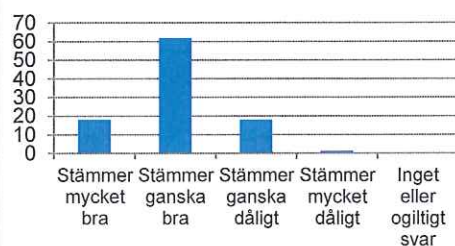
12. Läraren visar oss olika sätt att bli bättre att förstå engelsk text när vi läser %

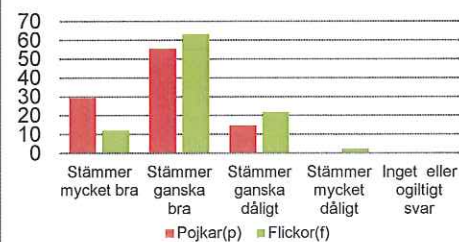
12. Läraren visar oss olika sätt att bli bättre att förstå engelsk text när vi läser %

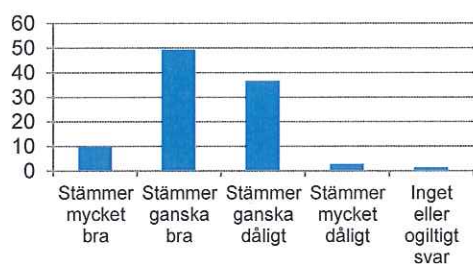
13. Läraren visar oss olika sätt att bli bättre att förstå engelska när någon annan pratar %

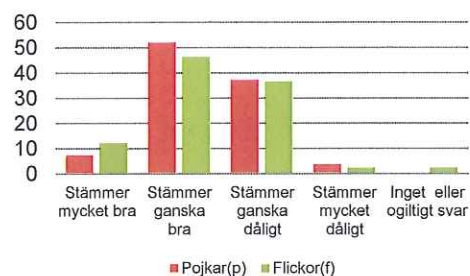
13. Läraren visar oss olika sätt att bli bättre att förstå engelska när någon annan pratar %

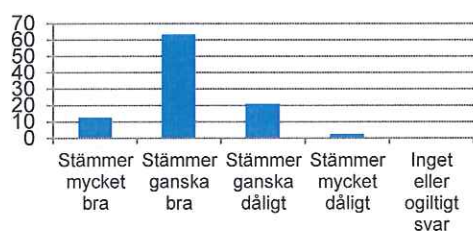
**14. Vi elever kan påverka
innehållet på engelsklektionerna
dvs. vad vi ska arbeta med %**

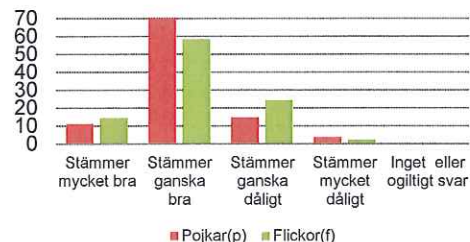
**14. Vi elever kan påverka
innehållet i engelsklektionerna
dvs. vad vi ska arbeta med %**

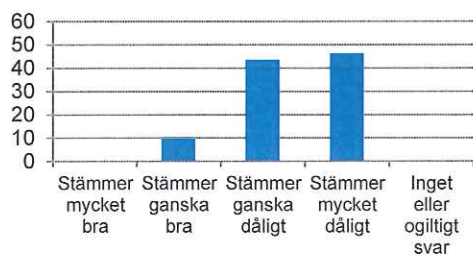
**15. Vi elever kan påverka
arbetssättet på
engelsklektionerna dvs. hur vi ska
arbeta %**

**15. Vi elever kan påverka
arbetssättet på
engelsklektionerna dvs. hur vi
ska arbeta %**

**16. Vi använder datorer på
engelsklektionerna %**

**16. Vi använder datorer på
engelsklektionerna %**

